

A Régiók Bizottsága véleménye megújított szociális menetrend: lehetőségek, hozzáférés és szolidaritás a XXI. századi Európában

(2009/C 200/08)

A RÉGIÓK BIZOTTSÁGA A KÖVETKEZŐ AJÁNLÁSOKAT FOGALMAZZA MEG

- üdvözli, hogy a menetrend összegzi az Európai Bizottság szociálpolitikai tevékenységét. A megújított menetrend és a benne foglalt intézkedések nagyrészt a gyakorlati előkészületekből tevődnek össze, amelyet az Európai Bizottság már megkezdett. Így hát a menetrend kevés olyan új elemet tartalmaz, amely révén az uniós szociálpolitika közismertsége vagy lényegi tartalma javítható volna;
- hangsúlyozza, hogy a társadalmi és területi kohézióknak nagy jelentősége van a megújított lisszaboni stratégia célkitűzéseinek elérése szempontjából, és különösen emlékeztet arra, hogy a helyi és regionális szint központi szerepet tölt be ennek előmozdításában;
- rámutat arra, hogy a gazdasági és a szociális tevékenységek automatikusan nem támogatják és nem egészítik ki egymást, a hozzájuk tartozó célok és eszközök közötti kölcsönös egyensúlyt folyamatosan biztosítani kell. Ez különösen fontos most, hogy a gyors világgazdasági változások fokozzák a polgárok bizonytalanságérzetét;
- hangsúlyozza, hogy az uniós politikák szociális hatásaira szisztematikusan figyelmet kell fordítani. Például az uniós belső piac szociális hatásai időnként előre nem láthatók voltak, és nem lehetett rájuk mindig megfelelően felkészülni;
- sürgeti az Európai Bizottságot, hogy gyűjtsön összehasonlítható és többdimenziós kutatási eredményeket a jóléti rendszerek hatékonyságának növeléséről, különös figyelmet fordítva a regionális és helyi önkormányzatok mint kulcsfontosságú szociális és egészségügyi szolgáltatásszervezők működési feltételeire.

Előadó: Veikko KUMPUMÄKI (FI/PES), Lappföld Regionális Tanácsának tagja

Referenciaszöveg

A Bizottság közleménye az Európai Parlamentnek, a Tanácsnak, az Európai Gazdasági és Szociális Bizottságnak és a Régiók Bizottságának – Megújított szociális menetrend: Lehetőségek, hozzáférés és szolidaritás a XXI. századi Európában

COM(2008) 412 végleges

I. POLITIKAI AJÁNLÁSOK

A RÉGIÓK BIZOTTSÁGA

1. üdvözlí, hogy a menetrend összegzi az Európai Bizottság szociálpolitikai tevékenységét. A megújított menetrend és a benne foglalt intézkedések nagyrészt a gyakorlati előkészületekből tevődnek össze, amelyet az Európai Bizottság már megkezdett. Így hát a menetrend kevés olyan új elemet tartalmaz, amely révén az uniós szociálpolitika közismertsége vagy lényegi tartalma javítható volna;

2. emlékeztet arra, hogy az unióbéli szociális helyzet feltérképezéséhez kötődő nyilvános meghallgatás hangsúlyozta, hogy a polgárok Európai Unióba vetett bizalma így vagy úgy a hiteles európai szociálpolitikától függ, amely az európai szociális modell alapvető eleme. E bizalom megteremtése alapvetően fontos a fejlődés, a reform és a változtatási hajlandóság szempontjából;

3. hangsúlyozza, hogy a társadalmi és területi kohézióknak nagy jelentősége van a megújított lisszaboni stratégia célkitűzéseinek elérése szempontjából, és különösen emlékeztet arra, hogy a helyi és regionális szint központi szerepet tölt be ennek előmozdításában;

Európa szociális dimenziója kapcsán

4. rámutat arra, hogy a gazdasági és a szociális tevékenységek automatikusan nem támogatják és nem egészítik ki egymást, a hozzájuk tartozó célok és eszközök közötti kölcsönös egyensúlyt folyamatosan biztosítani kell. Ez különösen fontos most, hogy a gyors világgazdasági változások fokozzák a polgárok bizonytalanságérzetét;

5. hangsúlyozza, hogy az uniós politikák szociális hatásaira szisztematikusan figyelmet kell fordítani. Például az uniós belső piac szociális hatásai időnként előre nem láthatók voltak, és nem lehetett rájuk mindig megfelelően felkészülni;

6. fontosnak tartja, hogy a menetrend kinyilvánítja az alapvető európai szociális célkitűzések állandó érvényét és az Unió elkötelezettségét a harmonikus, összetartó, befogadó társadalmak mellett;

7. felhívja a figyelmet arra, hogy a szociálpolitikára nem pusztán rugalmasságra és változásra ösztönző tényezőként, hanem a harmonikus társadalmi fejlődést biztosító és megerősítő elemként is kell tekinteni;

8. elismeri, hogy szükség van a korábbinál bővebb szociális menetrendre, és hogy az egész életen át tartó tanulás központi szerepet tölt be benne. Az oktatást azonban nem csupán versenyképességi tényezőként kell értékelni, hanem el kell ismerni, hogy jelentős társadalmi szerepe is van. Az egyéni boldogulási lehetőségek biztosítása mellett garantálni kell a nehezebben boldoguló polgárok szociális biztonságát és társadalmi részvételét is;

9. hangsúlyozza a különféle társadalmi csoportok, nemzedékek és régiók közötti szolidaritás jelentőségét. A népesség korszerkezetének változásairól és a jóléti rendszerek megfelelőségéről és tartósságáról szóló vitát ki kell terjeszteni az összes korcsoportra, illetve társadalmi csoportra, és itt különös figyelmet kell fordítani a fogyatékkal élő és korlátozottan munkaképes személyek aktív részvételére is;

10. sürgeti az Európai Bizottságot, hogy gyűjtsön összehasonlítható és többdimenziós kutatási eredményeket a jóléti rendszerek hatékonyságának növeléséről, különös figyelmet fordítva a regionális és helyi önkormányzatok mint kulcsfontosságú szociális és egészségügyi szolgáltatásszervezők működési feltételeire;

11. kedvezően fogadja a bevándorlók beilleszkedésének megkönnyítését célzó európai együttműködés fejlesztését, és hangsúlyozza, hogy ennek során ki kell aknázni a helyi és regionális szinten meglévő szakértelmet;

A megújított menetrend céljai

12. a menetrend három egymással összefüggő általános céljával kapcsolatosan az alábbiakat jegyzi meg:

– az egyenlő *lehetőségek* megteremtésére való törekvés során nem szabad megfélemlíteni arról, hogy a politikák végeredményében is fontos az egyenlőség,

– a *hozzáférés* biztosításakor nem szabad túlzott hangsúlyt helyezni a szolgáltatásokra és a juttatásokra való jogosultság felmérésére, hanem ismertté kell tenni és biztosítani kell az egyetemes hozzáférési lehetőségeket is,

– a *szolidaritás* kinyilvánítása azt is jelenti, hogy az európai politikák és finanszírozás céljainak meghatározásakor rugalmasan figyelembe veszik az egyes régiók eltérő szükségleteit;

13. emlékeztet arra, hogy az innovációra és fejlesztésre éhes EU rengeteget meríthet a helyi és regionális szintről. E szintek szakértelmét hatékonyan ki kellene tudni aknázni a megújított szociális menetrend részeként;

A prioritások kapcsán

14. helyesli a gyermekeket és az ifjúságot célzó fellépések folytatását, és itt elsősorban a megelőzési intézkedések jelentőségét hangsúlyozza;

15. rámutat arra, hogy az oktatási rendszerek minőségének értékelése és fejlesztése során az iskolai teljesítmény mellett a gyerekek és fiatalok jólétére, biztonságára és jó közérzetére is hangsúlyt kell helyezni. Emellett különös hangsúlyt kell fektetni a tanárok pedagógiai tudására és a valamennyi oktatási szinten megvalósítandó egyenlőség célkitűzésére;

16. sürgeti, hogy a nyitott koordinációs módszerben koncentrálnak az e téren helyi és regionális szinten meglévő helyes megoldási módok és gyakorlatok feltérképezésére és fejlesztésére, valamint az ezek szélesebb körű alkalmazását lehetővé tevő információterjesztésre; ezzel összefüggésben az RB emlékeztet arra, hogy a nyitott koordinációs módszer a tagállamok önkéntes együttműködését jelenti;

17. rámutat arra, hogy a növekedés és a foglalkoztatás önmagukban nem elegendők a szociálisan igazságos társadalom biztosításához, ezek mellett minden szinten hatékony és felelős szociálpolitikára is szükség van;

18. hangsúlyozza, hogy a sikeres rugalmas biztonsági modellek lehetővé tétele érdekében szükség van sokféle és sokrétű információk gyűjtésére és terjesztésére;

19. hangsúlyozza, hogy az egész életen át tartó tanulásnak minden kor- és népességcsoport érdekének és mindenki számára hozzáférhetőnek kellene lennie, azonban ehhez a társadalom figyelmének átfogó felkeltésére lenne szükség, valamint hogy a színvonalas felnőttoktatás kifejlesztése az összes kormányzati szint és a különféle szereplők közötti széles körű együttműködést igényel. A szakirányú képzést illetően különös figyelmet kell fordítani arra, hogy az oktatás megfeleljen a munkaerő-piaci igényeknek, és az oktatási rendszer szükség esetén akár azonnal reagálni tudjon a felmerülő képzési szükségletekre. A képzési igények előrejelzését lehetőség szerint a helyi és regionális önkormányzatokkal folytatott együttműködésben kellene végezni;

20. rámutat arra, hogy a társadalomnak olyan szakemberekre is szüksége van, akik a gondozás és az ápolás terén szereztek szakképesítést, és ezért ezeket is a menetrendben említett „modern készségek” részeként kell megnevezni;

21. hangsúlyozza, hogy szükség van a munkát és tanulást egyesítő új képzési formákra, és sürgeti, hogy induljon nyilvános párbeszéd arról, hogy az ilyen képzési rendszereket illetően milyen feladatokat kellene vállalniuk a közhatóságoknak, a munkaadóknak, illetve az egyéneknek;

22. kiemeli, hogy a cél a munkakörülmények és a teljesítmény egyidejű javítása, és fontosnak tartja az ehhez kapcsolódó kutatási eredmények és bevált gyakorlatok terjesztését;

23. elégedetten nyugtázza, hogy az Európai Bizottság kötelezettséget vállalt annak biztosítására, hogy a Szerződésben lefektetett alapvető szabadságok és az alapvető jogok védelme között ne legyen ellentmondás, és kéri az Európai Bizottságot, hogy ezzel kapcsolatosan gyűjtse össze a helyi és regionális szintű tapasztalatokat is;

24. hangsúlyozza, hogy az európai egészségügyi rendszerek elemzésekor és fejlesztésekor azok minden tényezőjét figyelembe kell venni, ideértve a szolgáltatások és a munkaerő tervezhetőségét, színvonalát és hozzáférhetőségét is. A helyi és regionális önkormányzatok mint fő szociális és egészségügyi közszolgáltatók az erre irányuló együttműködés kulcsfontosságú szereplői;

25. különösen örömmel fogadja, hogy az Európai Bizottság kötelezettséget vállalt annak biztosítására, hogy a belső piac és a versenyszabályok előmozdítsák a színvonalas és mindenki számára hozzáférhető szociális szolgáltatások fejlesztését. Ez az általános érdekű szolgáltatások szilárd jogi alapjának biztosítását, valamint a szociális szolgáltatásokra vonatkozó és a belső piaci jogszabályok összehangolásával kapcsolatos problémák nyílt megvitatásához és megoldásához szükséges csatornák létrehozását feltételezi. Ahhoz, hogy elegendő információ álljon rendelkezésre, és a bevált gyakorlatok átfogóbb alkalmazására kerüljön sor, szükség volna a helyi és regionális szintű tapasztalatok szisztematikus összegyűjtésére. Ez a kötelezettség azonban nem tartalmazza a tagállamok átfogó beszámolási kötelezettségét, ezért a helyi és regionális önkormányzatok számára nem keletkezik ebből aránytalan adminisztratív többletterhelés;

26. hangsúlyozza, hogy a szegénység és a társadalmi kirekesztés elleni küzdelmet célzó uniós erőfeszítések során kiemelt szerepet kell biztosítani a szociális jogoknak és a szolidaritásnak, és hogy alaposan át kell gondolni, hogy az élelmiszerprogramok és az élelmiszerbankok a XXI. századi jóléti állam részét képeznek-e;

27. alapvetőnek tartja a nemek közötti egyenlőség előmozdítását és a nemek közötti bérszakadék („gender pay gap”) megszüntetését, valamint a szakmai és családi élet hatékony összeegyeztetését;

28. egyetért azzal, hogy a megkülönböztetésmentességgel kapcsolatos kérdéskört is kiemelt területté nyilvánították, hangsúlyozva, hogy az Európai Unió jelentős eredményeket érhet el a diszkrimináció elleni küzdelem elharcosaként;

A Régiók Bizottságának főbb nézetei

29. üdvözli a menetrend átfogó megközelítését, amely összefogja a különböző ágazatok tevékenységeit. Sürgeti ugyanakkor az Európai Bizottságot, hogy gondoskodjon arról, hogy ez a megközelítés ne szorítsa háttérbe a hagyományos szociálpolitika központi problémáit, például a növekvő jövedelmkülönbségeket és egyenlőtlenséget, illetve a megoldásukra irányuló szükséges lépéseket;

30. rámutat arra, hogy a menetrendben bemutatott intézkedések gyakran különféle, néha egymással ellentétes dimenziókkal rendelkeznek, ami alapos felülvizsgálatot tesz szükségessé. Például a mobilitás előmozdításával kapcsolatban figyelmet kell fordítani azokra a problémákra is, amelyek a fiatalok elvándorlásából és egyes régiókban a népesség korszerkezetének ezzel járó torzulásából erednek. A Régiók Bizottsága hangsúlyozza, hogy a „nem mobilis” társadalmi rétegek és a kevesebb vonzerővel rendelkező térségek számára is biztosítani kell az egyenlő lehetőségeket. Figyelembe kell továbbá venni például a növekvő mobilitás környezetre gyakorolt hatásait is;

31. hangsúlyozza, hogy a nyitott koordinációt – csakúgy mint a többi európai szociálpolitikai eszközt – az egyes tagállamok szociálpolitikai szükségletei alapján kell fejleszteni, erről pedig a helyi és a regionális szint rendelkezik a leghasznosabb gyakorlati tapasztalatokkal. Mivel a tagállamok és régiók helyzete igen

eltérő, a mennyiségi szociálpolitikai célok bevezetése problematikus lehet. Az európai szintű nyitott koordináció javítása érdekében elsősorban bizonyos központi kérdésekre kellene azt alkalmazni, hatékonyabbá kellene tenni a jelentéstételt és a kutatást, valamint növelni kellene a helyi és regionális szintű konkrét tapasztalatok jelentőségét a koordinációs folyamatok megvalósításában és fejlesztésében. Így jelentősen növelni lehetne a módszer hatását és ismertségét, és ezáltal az európai integrációs projekt fontos elemét képező európai szociálpolitika minőségét. A helyi és regionális kormányzati szintet máig nem fűzik erős szálak a nyitott koordinációs módszerhez;

32. rámutat arra, hogy az európai szintű szociális párbeszéd szerepet játszhat a menetrend kezdeményezéseinek és azok megvalósításának helyi és regionális szintű előkészítésében, és fontosnak tartja e párbeszéd megerősítését.

Kelt Brüsszelben, 2009. április 22-én.

a Régiók Bizottsága elnöke
Luc VAN DEN BRANDE
